

Profetische figuren vroeger en nu (2)

Inleiding

Een paar jaar geleden kreeg ik op Broederlijk Delen een brief. Daarin deed een gelovige man zijn beklag over onze soort campagnes en dan nog wel tijdens de vastentijd. Waarom altijd maar spreken over onrecht, over solidariteit met het Zuiden...we zouden als christelijke organisatie beter het accent leggen op inkeer en bezinning, op de relatie met God in plaats van te zeuren over onrechtvaardige structuren en zelfs aan linkse politiek te doen. Ik heb een vriendelijk briefje teruggeschreven, maar toch duidelijk gemaakt dat we als christelijke organisatie juist in de christelijke boodschap de drive en de inspiratie vinden om op te komen tegen onrecht en om te pleiten voor solidariteit tussen volkeren.

Gebed en bezinning ... OF acties voor een betere wereld? Is dat dan de tegenstelling?

Of is dit een verkeerd dilemma dat bij gelovigen steeds weer zijn kop opsteekt, zeker in tijden waarin de christelijke identiteit onder druk staat. De vraag naar christelijke identiteit gaat niet over de vraag of we in God geloven, maar wel over de vraag in welke God wij dan als christenen geloven.

Los van de vraag 'in welke God wij geloven' riskeert de roep naar meer 'Inkeer en bezinning' – hoe belangrijk ook – te verzanden in een soort spiritueel solepsisme worden, een geestelijke zelfbevrediging. IK voel me goed bij God, IK wordt door hem gedragen, IK ben bemind door God... Dat is het gevaar van heel wat moderne spirituele stromingen, oa New Age. Feel good, be happy, wordt één met het al door een schitterende natuurervaring van harmonie. Zelfontplooiing in een religieus kleedje.

De bijbelse traditie

De bijbelse traditie gaat daar tegen in. God openbaart zich niet als de harmonie in de natuur – zon en maan en sterren – of als een mascotte die we voor onze kar kunnen spannen, als een afgodsbeeld van onszelf, als een geweldige storm,...maar in de gebroken geschiedenis van mensen.

Exodus 3 Als God zich openbaart aan Mozes zegt Hij: 'Ik heb gezien hoe ellendig mijn volk in Egypte eraan toe is.' ... en hij zendt Mozes om zijn volk te bevrijden. 'Ik ben diegene die er altijd is.' voegt Hij eraan toe. God openbaart zich als een God die de ellende ziet. Het raakt God. En de ontmoeting met God maakt van Mozes een gezonden mens, gezonden om zijn broeders te bevrijden. Niet zonder problemen want Mozes aarzelt,... Ik??? En er begint een heen en weer –gesprek waarin Mozes alle redenen opsomt om het toch niet te moeten doen... Wie wil er zich nu iets van de ellende van zijn volk aantrekken. We zijn hier dus heel ver van het feel good-principe. En uiteindelijk zegt Mozes ja. Dat God zich laat raken door het onrecht in de wereld en het opneemt voor de zwakken wordt in de profetische traditie – een belangrijke stroming in de bijbel – nog sterker benadrukt en uitgewerkt. In **Jeremias 23, 6** lezen we: 'Dit zal zijn naam zijn 'de Heer van de gerechtigheid'.

De Duitse theoloog Johann Baptist Metz zegt dat gerechtigheid in de bijbel niet alleen een politiek of sociaal ethisch thema is, maar een strikt theologisch. Wat betekent dat? Dat betekent dat hiermee iets wezenlijks en fundamenteels over God zelf wordt gezegd.

Als je over een God van Liefde spreekt zonder ook te zeggen dat Hij een God van gerechtigheid is, dan zeg je maar een deel van Gods realiteit. De theoloog Metz werkt deze gedachte 'God is gerechtigheid' verder uit en stelt vast dat we als christenen sowieso meer aandacht moeten hebben voor de slachtoffers van de geschiedenis en niet te vlug over 'verzoening' spreken, juist omdat God aan de kant gaat staan van de slachtoffers.

We kennen allemaal het spreekwoord 'met de mantel der liefde bedekken', in naam van God. Maar denken we er ook aan in de naam van God, te luisteren naar de ellende van andere mensen en volkeren. Zijn naam zal zijn: de Heer van de ge – recht - igheid.

Hoe ziet Jesaja God?

In de tekst die daarnet werd voorgelezen komt naar voor hoe de profeet Jesaja God ervaart. Vijf puntjes.

1. Jesaja ervaart God als een persoonlijke God, met wie men een relatie kan opbouwen. 'Heer u bent mij God.' staat in het begin van de tekst die we gehoord hebben. Jesaja spreekt zijn God aan.
2. God wordt geraakt door het onrecht. Het laat hem/haar niet onverschillig. God is aanwezig in de geschiedenis van mensen.
3. God kiest partij voor de zwakken en de ontrenten. Voor hen is Hij een rots in de branding, een schaduw in de hitte.
4. God zet de onderdrukkers op hun plaats: 'u bracht de overheersers tot zwijgen. De onderdrukkers worden ter verantwoording geroepen. Vandaag geen populaire gedachte, maar de vraag op het einde van ons leven zal niet zijn: hoeveel geld we hebben verdiend, wat we ons allemaal konden permitteren, hoeveel keer we op verlof konden gaan: MAAR wel hoeveel we hebben liefgehad, of we tegen onrecht zijn opgekomen, wie we hebben geholpen, of we solidair zijn geweest, of we mensen kansen hebben gegeven... dat zijn de echte vragen die er toe doen.
5. God richt ook een feestmaal aan voor alle volkeren... Een typisch profetisch visioen. Een beeld voor de eindtijd wanneer God alles in alles zal zijn, maar tevens de richting wijzer waar we naartoe kunnen leven en werken. Visioen als inspiratie, als een motor voor ons engagement, ...

En wij?

En tenslotte wijzelf? Hoe zien wij God? Durven wij in relatie gaan met de Heer van de gerechtigheid of blijven we steken in een God van de liefde, misschien wel in een God van onze eigenliefde? Het is niet evident om in de bijbelse God te geloven, want het gaat in tegen onze natuurlijke hang naar zelfbehoud en zelfontplooiing. Meer en meer moet je een onderscheid maken tussen een afwijzen van geloof omwille van verouderde kerkstructuren, en interne problemen van de kerk en een afwijzen van geloof omwille van de christelijke boodschap zelf. En laten we ons geen illusie maken. Die boodschap gaat lijnrecht in tegen de filosofie van de eigen zelfontplooiing, tegen de macht van het geld, tegen de eigen eer, tegen het eigen volk eerst.

In deze adventstijd zijn we op weg naar Kerstmis. Leuke Kerstbomen, versiering, romantische liedjes,... MAAR de christelijke boodschap ligt elders: ze ligt in de context van de geboorte van Jezus: een klein kindje, weerloos in een arme stal omdat er geen plaats was in de herberg, met arme mensen – de herders – als getuigen,... Ook hier dit kleine kind – God met ons is ook God is onze gerechtigheid. Interessant hoe ons religieus gevoel deze bijna ondraaglijke realiteit – dat God kiest voor wat zwak is, en arm en uitgestoten - telkens weer bedekt.

De campagne van WZZ 'armoede verjaart niet' is profetisch. Ze brengt ons midden in onze kerststemming naar de realiteit van wat de geboorte van God in onze wereld eigenlijk betekent: de ellende van mensen niet uit de weg gaan, kiezen voor het zwakke, advocaat worden van de rechtelozen,...uiteraard met vallen en opstaan. Maar er is de belofte 'Ik ben diegene die er altijd is.'

Amen.

Karel Ceule

De Lier, 16 december 2012